C/2024/870

6.2.2024

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Lisähuomioita euroalueen talouspolitiikasta 2023”

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2024/870)

Esittelijä: **Manthos MAVROMMATIS**

Komitean täysistunnon päätös	23.3.2023
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
Hyväksyminen jaostossa	5.10.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	25.10.2023
Täysistunnon numero	582
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	117/0/0

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suosittelee, että Euroopan keskuspankin (EKP) rahapolitiikkaa mukautetaan jatkuvasti taloutta koskeviin tietoihin, jotta kahden prosentin inflaatiotavoite voidaan saavuttaa keskipitkällä aikavälillä ja vakaalta pohjalta samalla, kun hallitaan liiallisen kiristymisen riskiä. Liiallinen kiristyminen aiheuttaa väistämättä haitallisia seurauksia niin kotitalouksille kuin yrityksille ja heikentää lainojen kestävyyttä ja luoton saantia sekä vaikeuttaa investointeja ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

1.2 On erityisen suositeltavaa, että EKP noudattaa vakavaraisuuteen keskittyvää lähestymistapaa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa, jossa talouskasvu on hidastunut ja useat jäsenvaltiot ovat vaarassa ajautua taantumaan. On kuitenkin hyvin vaikeaa arvioida, mitä toimintapoliittista linjaa EKP:n olisi parasta noudattaa, sillä on välttämätöntä löytää tasapaino korkeana jatkuvan inflaation hillitsemisen ja välittömän taantuman välttämisen välillä samalla, kun keskeisillä politiikan aloilla jatkuu huomattavan suuri epävarmuus.

1.3 ETSK kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan euroalueen maiden tulee koordinoida finanssipolitiikkaansa EKP:n rahapolitiikan kanssa, jotta saadaan aikaan sellainen rahapolitiikka, jolla inflaatiota voidaan hillitä tehokkaasti johdonmukaisen lähestymistavan mukaisesti.

1.4 Energian osalta ETSK kiinnittää huomiota jäljellä olevaan epävarmuuteen, joka liittyy geopoliittisiin ja energian toimituksiin liittyviin riskeihin. Hinnat ovat edelleen historiallisen korkeita, vaikkakin vaikuttavat aiempaa tasapainoisemmilta. EU:n olisi siksi tehostettava pyrkimyksiään kohti energiantarjonnan laajempaa monipuolistamista.

1.5 ETSK on huolissaan korkeasta inflaatiosta, jonka odotetaan olevan 5,6 prosenttia vuonna 2023, ja erityisesti inflaatiosta elintarvikealalla, jolla kilpailu joissakin jäsenvaltioissa ei vaikuta olevan aina erityisen voimakasta.

1.6 ETSK toteaa, että komission jo suunnitteleman tilapäisten valtiontukipuitteiden asteittaisen käytöstä poistamisen olisi johdettava kohdennetumpiin ja paremmin suunniteltuihin toimenpiteisiin, jotka olisivat aiempaa tehokkaampia ja kohtuuhintaisempia, jotta säilytetään sisämarkkinoiden vakaus, kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden erilaiset valmiudet myöntää valtiontukea.

1.7 ETSK panee merkille euroalueen talouspolitiikkaa koskevan Ecofin-neuvoston suosituksen, jossa todetaan, että nykyisessä tilanteessa kysyntää tukeva laajapohjainen finanssipoliittinen elvytys todennäköisesti lisäisi inflaatiopaineita. Finanssipolitiikka olisi sen vuoksi eriytettävä asianmukaisesti jäsenvaltioittain ottaen huomioon niiden julkisen talouden erilaiset tilanteet.

1.8 ETSK huomauttaa, että tarvitaan kohdennettuja finanssipoliittisia toimenpiteitä haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ja yritysten tukemiseksi etenkin työpaikkojen ja inhimillisen pääoman säilyttämisen näkökulmasta. Samalla on säilytettävä hintasignaalit ja tarjottava kannustimia energiankulutuksen vähentämiseen. Tuottavuuden lisäämiseksi, reaalitalouden kasvun vauhdittamiseksi ja kilpailukyvyn ylläpitämiseksi myös tutkimus-, kehitys- ja innovointi-investointien riittävän tason ylläpitämistä olisi tuettava asianmukaisesti.

1.9 ETSK suhtautuu myönteisesti komission lainsäädäntöehdotuksiin EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi ensimmäistä kertaa finanssikriisien jälkeen ja toteaa, että uudistetun järjestelmän onnistumisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että jäsenvaltiot sitoutuvat prosessiin ja että uudet säännöt ovat tehokkaita.

1.10 ETSK pitää myönteisenä, että viimeisimmät tiedot osoittavat työmarkkinoiden olevan suhteellisen häiriönsietokykyiset, vaikkakin useita jäsenvaltioita vaivaa merkittävä nuorisotyöttömyys ja reaalipalkkoihin kohdistuu vakavia paineita. Kuten EKP on todennut, nykyisillä kireillä työmarkkinoilla nimellispalkkojen olisi noustava, jotta reaalipalkat saisivat takaisin osan ostovoimastaan.

1.11 Jatkuvan inflaation ja sen kielteiset vaikutukset reaalipalkkoihin huomioon ottaen ETSK katsoo, että työmarkkinaosapuolten ja hallitusten olisi neuvoteltava ja sovittava kansallisista tulosopimuksista inflaation vähentämiseksi investointeja ja kasvua heikentämättä ja että sopimuksiin olisi liitettävä kohdennettuja toimenpiteitä heikossa asemassa olevien väestönosien tukemiseksi.

1.12 ETSK katsoo, että elpymis- ja palautumistukivälineen tehokas täytäntöönpano on jäljellä olevalla kaudella edelleen ratkaisevan tärkeää, ja kehottaa arvioimaan rahoitettujen hankkeiden vaikutuksia perusteellisesti sen varmistamiseksi, että ne ovat pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisia ja että ne tosiasiallisesti edistävät elpymistä ja palautumista.

1.13 Lisäksi ETSK kannustaa sekä EKP:tä että kansallisia hallituksia ottamaan korkojen muutosten ohella käyttöön vaihtoehtoisia tukitoimenpiteitä ja asianmukaisia aloitteita, jotta inflaatio saadaan lasku-uralle mahdollisimman pian, erityisesti kun otetaan huomioon, että tarjontapuolen merkittävät vääristymät ja häiriöt kuuluvat inflaation merkittävimpiin aiheuttajiin.

1.14 ETSK ilmaisee huolensa euroalueen talouden tilasta EKP:n syyskuisten koronnostojen jälkeen ja huomauttaa, että tämänhetkisten talouden perustekijöiden perusteella lisäkorotuksia olisi vältettävä. Kaikkien poliittisten päättäjien haasteena on nyt määrittää, kuinka pian korkoja voidaan taas laskea.

2. **Konteksti ja taustaa**

2.1 Euroopan talous kasvaa maltillisesti. Alhaisemmat energian hinnat (öljyn hintoja lukuun ottamatta), toimitusketjun rajoitteiden väheneminen ja vahvat työmarkkinat ovatkin tukeneet maltillista kasvua vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä, mikä on auttanut välttämään taantuman. Viimeisimpien taloudellisten tietojen perusteella taantuman todennäköisyys näyttää kuitenkin kasvaneen.

2.2 Euroopan komission kesän talousennusteen perusteella EU:n talouden vuoden 2023 kasvunäkymiä tarkistettiin alaspäin 0,8 prosenttiin (kevään väliennusteessa 1,0 prosenttia) ja vuoden 2024 kasvunäkymiä 1,4 prosenttiin (kevään ennusteessa 1,7 prosenttia). Samankaltaiset laskevat muutossuunnat koskevat euroaluetta: BKT:n odotetaan nyt kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2023 ja 1,3 prosenttia vuonna 2024.

2.3 Inflaation odotetaan heikkenevän ennustejaksolla edelleen, ja sen odotetaan olevan euroalueella 5,6 prosenttia vuonna 2023 ja 2,9 prosenttia vuonna 2024, mikä edellyttää EKP:lta asianmukaisia rahapoliittisia toimia. Koska inflaatio pysyttelee korkeana – herättäen huolta erityisesti, kun ajatellaan elintarvikealaa, jolla kilpailu joissakin jäsenvaltioissa ei vaikuta olevan aina erityisen voimakasta, – rahoitusolojen odotetaan kiristyvän entisestään. Vaikka EKP:n ja muiden keskuspankkien koronnostosyklin odotetaan lähenevän loppuaan suhteellisen pian, rahoitusalan viimeaikainen levottomuus Yhdysvalloissa ja Sveitsissä todennäköisesti heijastuu sekä luotonsaannin kustannuksiin että sen helppouteen.

2.4 Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan kielteiset vaikutukset energialaskuihin kaikkialla EU:ssa ovat osoittautuneet alkuperäisiä ennusteita pienemmiksi, mistä on kiittäminen leutoa talvea, energiantarjonnan nopeaa monipuolistamista ja kaasunkulutuksen huomattavaa laskua, jotka ovat johtaneet hintojen laskuun.

2.5 Kuten komission kevään talousennusteessa aiemmin huomautettiin, vahva nimelliskasvu ja viimeisten pandemiaan liittyvien toimenpiteiden purkaminen johtivat siihen, että vuonna 2022 EU:n julkisen talouden kokonaisalijäämä supistui 3,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen, vaikkakin tällaisten ohjelmien vaiheittainen poistaminen vaikutti erityisesti heikompiin väestönosiin.

2.6 Dynaamiset työmarkkinat vahvistavat osaltaan EU:n talouden häiriönsietokykyä. EU:ssa mitattiin maaliskuussa 2023 ennätyksellisen alhainen 6,0 prosentin työttömyysaste. Lisäksi osallistumis- ja työllisyysaste olivat korkeat. Samaan aikaan on kuitenkin edelleen puutetta erityisesti korkean osaamistason työntekijöistä. Tästä huolimatta nuorisotyöttömyys on edelleen huomattavaa useissa jäsenvaltioissa, ja reaalipalkkoihin kohdistuu vakavaa painetta korkean inflaation vuoksi.

2.7 EU:n työmarkkinoiden odotetaan reagoivan hitaampaan talouskasvuun vain lievästi. Työllisyyden kasvun ennustetaan olevan tänä vuonna 0,5 prosenttia ja hidastuvan ensi vuonna 0,4 prosenttiin. Työttömyysasteen arvioidaan pysyvän hieman yli kuudessa prosentissa.

2.8 ETSK otti äskettäin antamassaan lausunnossa ([1]) kantaa euroalueella toteutettavaan talouspolitiikkaan. Käsillä olevan lausunnon perustana on tuo komitean aiempi lausunto, ja siinä päivitetään ETSK:n kanta viimeisimpien tapahtumien ja tietojen pohjalta.

3. **Yleiset ja erityiset huomiot**

3.1 ETSK panee merkille, että EKP nosti syyskuun kokouksessaan talletuskorkoa 25 peruspisteellä neljään prosenttiin, mikä on kaikkien aikojen korkein korkotaso. EKP, joka oli jo supistanut kolmen seuraavan vuoden kasvuennusteita heinäkuun kokouksensa jälkeen, varoitti, että sen neuvosto pyrkii määrätietoisesti varmistamaan, että inflaatiovauhti palautuu kohtuullisessa ajassa keskipitkän aikavälin tavoitetasolle eli kahteen prosenttiin.

3.2 Koska korot saattavat inflaation jatkumisen vuoksi olla odotettua korkeammalla pidemmän aikaa, ETSK suosittelee, että rahapolitiikkaa sopeutetaan jatkuvasti taloutta koskeviin tietoihin, jotta EKP:n kahden prosentin inflaatiotavoite voidaan saavuttaa vakaalta pohjalta samalla, kun hallitaan liiallisen kiristymisen riskiä. Liiallinen kiristyminen voi aiheuttaa haitallisia seurauksia sekä kotitalouksille että yrityksille, heikentää lainojen kestävyyttä (enemmän järjestämättömiä lainoja) ja luoton saantia (etenkin pk-yritysten osalta) sekä vaikeuttaa investointeja ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

3.3 Vakavaraisuuteen keskittyvä lähestymistapa on erityisen suositeltava nykyisessä taloudellisessa tilanteessa, jossa talouskasvu on hidastunut ja useat jäsenvaltiot ovat vaarassa ajautua taantumaan. On kuitenkin hyvin vaikeaa arvioida, mitä toimintapoliittista linjaa EKP:n olisi parasta noudattaa, sillä on välttämätöntä löytää monimutkainen tasapaino korkeana jatkuvan inflaation hillitsemisen ja välittömän taantuman välttämisen välillä samalla, kun keskeisillä politiikan aloilla jatkuu huomattava epävarmuus.

3.4 Kuten ETSK on aiemmassa lausunnossaan ([2]) todennut, se kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan euroalueen maiden tulisi koordinoida finanssipolitiikkaansa EKP:n rahapolitiikan kanssa. Koordinointi tältä osin on tärkeää, jotta voidaan tukea sellaista rahapolitiikkaa, jolla inflaatiota voidaan hillitä tehokkaasti johdonmukaista lähestymistapaa noudattaen. Tämä on tärkeää erityisesti kun otetaan huomioon, että nykyinen inflaatio johtuu osittain tarjontapuolen merkittävistä vääristymistä ja häiriöistä.

3.5 Energian hintojen osalta ETSK korostaa jäljellä olevaa epävarmuutta, joka liittyy geopoliittisiin ja energian toimituksiin liittyviin riskeihin. Hinnat ovat edelleen historiallisen korkeita, vaikkakin vaikuttavat aiempaa tasapainoisemmilta. EU:n olisi sen vuoksi tehostettava jo käynnissä olevassa vihreän siirtymän prosessissa pyrkimyksiään kohti energiantarjonnan laajempaa monipuolistamista ja fossiilisten polttoaineiden tuontiriippuvuuden vähentämistä.

3.6 ETSK panee merkille, että komissio lievensi valtiontukisääntöjä *tilapäisten kriisi- ja siirtymäpuitteiden* avulla, jotta selviydyttäisiin muun muassa energia-alan hintojen noususta Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen alkamisen jälkeen. Tällaisilla toimenpiteillä yrityksiä ja erityisesti pk-yrityksiä pystyttiin tukemaan asianmukaisesti vaikeina aikoina. On kuitenkin huomattava, että jäsenvaltioiden kyky myöntää valtiontukea vaihtelee huomattavasti ja että sen suhteen on viime vuosina ilmennyt eriytymistä, mikä voi vaikuttaa kielteisesti sisämarkkinoiden vahvistamiseen, koska joillakin jäsenvaltioilla on enemmän rahoitusvaroja ja enemmän valmiuksia ottaa tällaisia resursseja käyttöön kuin toisilla. Komission jo suunnitteleman tilapäisten valtiontukipuitteiden asteittaisen käytöstä poistamisen olisi sen vuoksi johdettava kohdennetumpiin ja paremmin suunniteltuihin, aiempaa tehokkaampiin ja kohtuuhintaisempiin toimenpiteisiin.

([1]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Suositus neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta” (COM(2022) 782 final) (EUVL C 140, 21.4.2023, s. 58).

([2]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Suositus neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta” (COM(2022) 782 final) (EUVL C 140, 21.4.2023, s. 58).

3.7 ETSK panee merkille euroalueen talouspolitiikkaa koskevan Ecofin-neuvoston suosituksen ([3]), jossa todetaan, että nykyisessä tilanteessa kysyntää tukeva laajapohjainen finanssipoliittinen elvytys todennäköisesti lisäisi inflaatiopaineita. Finanssipolitiikka olisi sen vuoksi eriytettävä asianmukaisesti jäsenvaltioittain ottaen huomioon niiden julkisen talouden erilaiset tilanteet. Tässä yhteydessä vastuullinen julkisen talouden vakauttaminen tukee rahapolitiikkaa, jolloin EKP voi nopeuttaa korkojen alentamisprosessia.

3.8 Samalla on toteutettava kohdennettuja ja väliaikaisia finanssipoliittisia toimenpiteitä haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ja yritysten tukemiseksi etenkin työpaikkojen ja inhimillisen pääoman säilyttämisen näkökulmasta sekä säilytettävä hintasignaalit ja tarjottava kannustimia energiankulutuksen vähentämiseen. Reaalitalouden kasvun vauhdittamiseksi, tuottavuuden lisäämiseksi ja kilpailukyvyn ylläpitämiseksi myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatioinvestointien pitämistä riittävällä tasolla olisi tuettava asianmukaisesti. Jäsenvaltioiden poliittisten toimien tiivis koordinointi on tässä suhteessa ratkaisevan tärkeää.

3.9 ETSK suhtautuu myönteisesti komission lainsäädäntöehdotuksiin ([4]) EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi ensimmäistä kertaa finanssikriisien jälkeen. Uusilla säännöillä pyritään vahvistamaan julkisen velan kestävyyttä ja edistämään kestävää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. ETSK huomauttaa, että uudistetun järjestelmän onnistumisen kannalta on ratkaiseva tärkeää, että jäsenvaltiot ottavat vastuuta prosessista ja sitoutuvat siihen ja että uudet säännöt ovat tehokkaita.

3.10 ETSK kannattaa komission suunnitelmaa säilyttää alijäämän viitearvo kolmessa prosentissa suhteessa BKT:hen ja julkisen velan viitearvo 60 prosentissa suhteessa BKT:hen, mutta korostaa, että finanssi- ja rakennepoliittisilla suunnitelmilla pitää varmistaa, että julkisen talouden velkasuhde pienenee tai pysyy maltillisella tasolla. Myös komission päätös käyttää nettoperusmenoja talouden uuden ohjausjärjestelmän tärkeimpänä arviointiperusteena saa komitean tuen ([5]). Samalla ETSK ilmaisee huolensa siitä, että julkiset investoinnit saattavat olla uudessa kehyksessä liian heikkoja. ETSK peräänkuuluttaakin mahdollisuutta asettaa etusijalle julkiset investoinnit, joilla pyritään vauhdittamaan vihreää ja digitaalista siirtymää, sekä puolustusalan investoinnit.

3.11 ETSK:n kanta talouden ohjausjärjestelmää koskevaan Euroopan komission ehdotukseen ilmenee sen aihetta käsittelevästä lausunnosta ([6]), jossa komitea ilmaisee suhtautuvansa myönteisesti eriytettyjen kansallisten kehitysurien luomiseen kestävän julkisen talouden varmistamiseksi finanssipoliittisilla ja rakenteellisilla suunnitelmilla, jotka perustuvat EU:n ja jäsenvaltioiden viranomaisten välillä neuvoteltuihin kompromisseihin. ETSK katsoo, että tällaiset kansalliset sitoumukset edellyttävät osana EU:n talouden ohjausjärjestelmän demokraattisempaa ymmärtämystä jäsenvaltioiden parlamenttien ja paikallis- ja alueviranomaisten laajempaa osallisuutta sekä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden osallistumista virallisiin kuulemisprosesseihin.

3.12 ETSK pitää myönteisenä, että viimeisimmät tiedot osoittavat työmarkkinoiden olevan suhteellisen häiriönsietokykyiset, mutta ilmaisee samalla huolensa yritysten yleisestä vaikeudesta palkata ammattitaitoisia työntekijöitä ([7]). ETSK korostaa tältä osin, että on ratkaisevan tärkeää panna nopeasti täytäntöön suositukset, jotka on esitetty Euroopan työllisyyttä ja sosiaalista kehitystä ja erityisesti työvoimapulan ja osaamisvajeiden poistamista koskevassa raportissa (*Employment and Social Developments in Europe Report: Addressing labour shortages and skills gaps in the EU*) ([8]).

([3]) Vuoden 2023 suositus euroalueen talouspolitiikasta, 6. tammikuuta 2023.
([4]) Tulevaisuuden tarpeita vastaavat uudet talousohjausjärjestelmän säännöt.
([5]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Tiedonanto linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi” (COM(2022) 583 final) (EUVL C 146, 27.4.2023, s. 53).
([6]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan tuloksellisesta koordinoinnista ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta” (COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)), ”Ehdotus neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta” (COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)) ja ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta” (COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)) (EUVL C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).
([7]) Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE).
([8]) Commission report finds labour and skills shortages persist and looks at possible ways to tackle them.

3.13 Jatkuvan inflaation ja sen kielteiset vaikutukset reaalipalkkoihin huomioon ottaen ETSK katsoo, että työmarkkinaosapuolten ja hallitusten olisi neuvoteltava ja sovittava kansallisista tulosopimuksista inflaation vähentämiseksi investointeja ja kasvua heikentämättä ja että sopimuksiin olisi liitettävä kohdennettuja toimenpiteitä heikossa asemassa olevien väestönosien tukemiseksi ([9]).

3.14 Kuten aiemmin on todettu ([10]), on erittäin suositeltavaa panna vähimmäispalkkoja koskeva direktiivi nopeasti täytäntöön jäsenvaltioissa, jotta saavutetaan työmarkkinat, jotka voivat olla sekä vahvat että oikeudenmukaiset, ja säilytetään palkkojen ostovoima haastavina korkean inflaation aikoina. Jäsenvaltioiden tehokkaat kohdennetut toimet direktiivin täytäntöönpanemiseksi ovat tässä suhteessa ratkaisevan tärkeitä, ja ne voisivat johtaa lähentymiseen kaikkialla EU:ssa.

3.15 ETSK katsoo, että Yhdysvaltojen äskettäinen pankkikriisi ja Credit Suissen tapaus Euroopassa korostavat häiriöiden leviämisriskin sekä sijoittajien ja tallettajien luottamuspulan nopean hillinnän merkitystä pankkikriiseissä. Ne paljastivat myös joustavuuden tarpeen, jotta ratkaisuja voidaan kehittää tapauskohtaisesti. Kuten ETSK on aiemmassa lausunnossaan todennut ([11]), se arvostaa siksi komission uutta kattavaa aloitetta pankkien kriisinhallintaa ja talletussuojaa koskevan oikeudellisen kehyksen täydentämiseksi, sillä pankkiunionin edistäminen on keskeistä EU:n sisämarkkinoiden vahvistamiseksi veronmaksajien ja yritysten etujen mukaisesti. Se, että EKP ei valvo tiettyjä EU:n pankkijärjestelmän merkittäviä osia, aiheuttaa kuitenkin vakavaa huolta, johon kriisinhallintaa ja talletussuojaa koskevan oikeudellisen kehyksen ripeä hyväksyminen ja täytäntöönpano voisi tuoda ainakin osittaisen ratkaisun.

3.16 Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano on jo pitkällä, ja on ratkaisevan tärkeää, että jäsenvaltiot hyödyntävät käytettävissä olevia varoja tehokkaasti talouksiensa vahvistamiseen tulevia haasteita varten. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää jäljellä olevaa kautta silmällä pitäen. Rahoitettujen hankkeiden vaikutuksia on arvioitava perusteellisesti sen varmistamiseksi, että ne ovat pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisia ja että ne tosiasiallisesti edistävät elpymistä ja palautumista.

3.17 ETSK suhtautuu myönteisesti digitaalisen euron luomiseen tähtääviin EKP:n ja komission yhteisiin ponnisteluihin, joiden tuloksena julkaistiin 28. kesäkuuta 2023 digitaalista euroa koskeva paketti ([12]). Digitaalisen euron kaltainen kunnianhimoinen ja haastava tavoite voisi mahdollistaa yhteisen valuutan nykyaikaistamisen teknologian kehityksen mukaisesti ja tuottaa mahdollisia hyötyjä kansalaisille ja yrityksille kaikkialla EU:ssa.

3.18 Euroopan taloudella on vastassaan monia haasteita, jotka liittyvät maailmantalouden tämänhetkiseen hidastumiseen, joidenkin maiden korkeaan julkisen velan tasoon, korkeaan inflaatioon ja ilmastonmuutokseen. Tässä yhteydessä ETSK huomauttaa, että tarvitaan kaikkien päätöksentekijöiden koordinoituja toimia ja asiaankuuluvien sidosryhmien osallistumista talouspolitiikkaa koskevaan päätöksentekoprosessiin.

4. **Viimeaikaiset tapahtumat**

4.1 EKP nosti 14. syyskuuta viitekorkojaan kymmenettä kertaa 25 pisteellä, ja sen perustalletuskorko nousi neljään prosenttiin, mikä on kaikkien aikojen korkein arvo. EKP vihjasi myös, että tämä korotus saattaa olla viimeinen. ETSK ilmaisee huolensa euroalueen talouden tilasta, koska tämä viimeisin korotus yhdessä edellisten korotusten kanssa vahingoittaa jo nyt ja tulee vahingoittamaan jatkossakin euroalueen heikkoja kasvunäkymiä ja voi pahimmassa tapauksessa käynnistää stagflaation.

([9]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kestävää kasvua koskevaan vuotuiseen selvitykseen 2023 liittyvät lisänäkökohdat” (EUVL C, C/2024/871, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/871/oj).

([10]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Suositus neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta” (COM(2022) 782 final) (EUVL C 140, 21.4.2023, s. 58).

([11]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle pankkiunionin valmiiksi saattamista edistävästä kriisinhallinta- ja talletussuojakehyksen uudelleentarkastelusta” (COM(2023) 225 final), ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EU) N:o 806/2014 muuttamisesta varhaisen tilanteeseen puuttumisen toimenpiteiden, kriisinratkaisuedellytysten ja kriisinratkaisutoimien rahoituksen osalta” (COM(2023) 226 final – 2023/0111 (COD)), ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta varhaisen tilanteeseen puuttumisen toimenpiteiden, kriisinratkaisuedellytysten ja kriisinratkaisutoimien rahoituksen osalta” (COM(2023) 227 final – 2023/0112 (COD)) ja ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2014/59/EU ja asetuksen (EU) N:o 806/2014 muuttamisesta omia varoja ja hyväksyttäviä velkoja koskevan vähimmäisvaatimuksen tiettyjen näkökohtien osalta” (COM(2023) 229 final – 2023/0113 (COD)) (EUVL C 349, 29.9.2023, s. 161).

([12]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Digitaalinen euro ja euroseteleiden ja -metallirahojen laillisen maksuvälineaseman soveltamisala ja vaikutukset” (EUVL C, C/2023/860, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/860/oj).

4.2 ETSK panee huolestuneena merkille, että peräkkäiset kymmenen koronnostoa ovat jo aiheuttaneet taantuman joissakin jäsenvaltioissa ja saattavat nopeasti ajaa taantumaan useampia jäsenvaltioita ja jopa koko euroalueen.

4.3 ETSK toivoo, että EKP:n pääjohtajan viittaus siihen, että korot ovat saattaneet saavuttaa huippunsa, osoittautuu paikkansapitäväksi. Toisaalta komitea ilmaisee huolensa siitä, että inflaation torjuminen menestyksekkäästi voi merkitä korkojen pysymistä korkeina pitkään. Kaikkien poliittisten päättäjien todellisena haasteena on nyt määrittää, kuinka pian korkoja voidaan laskea, jotta vältetään talouteen tällä hetkellä kohdistuvien paineiden paheneminen.

4.4 ETSK toteaa, että inflaationäkymät ovat edelleen korkeat ja että niihin on puututtava mahdollisimman pian ennen kuin korkoja voidaan vihdoin alentaa lyhyellä aikavälillä yritysten ja kotitalouksien suojelemiseksi. Lisäksi ETSK kannustaa sekä EKP:tä että kansallisia hallituksia ottamaan korkojen muutosten ohella käyttöön vaihtoehtoisia tukitoimenpiteitä ja asianmukaisia aloitteita, jotta inflaatio saadaan lähitulevaisuudessa lasku-uralle, erityisesti kun otetaan huomioon, että tarjontapuolen merkittävät jäykkyydet, vääristymät ja häiriöt kuuluvat inflaation merkittävimpiin aiheuttajiin.

4.5 ETSK ilmaisee huolensa euroalueen talouden tilasta EKP:n syyskuisten koronnostojen jälkeen ja huomauttaa, että tämänhetkisten talouden perustekijöiden perusteella lisäkorotuksia olisi vältettävä.

Bryssel 25. lokakuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja

Oliver RÖPKE